

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกลุ่มของยาเสพติดประเภทหนึ่งที่เป็นปัญหาสังคม และปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทยในขณะนี้คือ แอมเฟตามีน (Amphetamines) หรือที่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ทำงานหนัก เช่น คนขับรถบรรทุกที่ทำงานในเวลากลางคืน และกรรมกรทั่วไปรู้จักกันในนามของ "ยาบ้า" หรือยาเพิ่มพลัง ยาขยัน หรือยาแก้ง่วง สารหรือยาแอมเฟตามีนนี้ เป็นยากระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nervous System) เป็นสารสังเคราะห์ประเภทามีนส์ (Amines) มีคุณสมบัติคล้ายฮอร์โมนแอดรีนาลีน (Adrenaline) ของคน กานึกขึ้นในตอนต้นศตวรรษที่ 20 และได้ถูกนำมาใช้ในทางอายุรแพทย์ในปี พ.ศ.2473 เนื่องจากสามารถกระตุ้นประสาทได้ดี จึงเป็นที่นิยมกันมากในหมู่ทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักบินสงครามในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (เกา, 2522) ผลทันทีของแอมเฟตามีนต่อร่างกายคือ ทำให้ความดันโลหิตและชีพจรเพิ่มขึ้น ความรู้สึกเมื่อยล้าลดลง จิตใจและอารมณ์แจ่มใส ตื่นเต้น มีสั่น รุม่านตาขยายพุดมากขึ้น ไม่รู้กาลเทศะ เชื้อมั่นในตนเองสูง ไม่ค่อยยอมใครง่าย ๆ หลงผิด เห่งออกมากถ่ายปัสสาวะมากขึ้น แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาจะเกิดอาการซึมเศร้า อ่อนเพลียมาก และเบื่ออาหาร (Wichs, 1977) จากผลของยาดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมกันมากในกลุ่มคนขับรถบรรทุกระยะไกล กรรมกรผู้ต้องครากคราทำงานหนัก ผู้ต้องทำงานในเวลากลางคืน รวมทั้งนักเรียน นักศึกษาที่เตรียมตัวสอบและนักกีฬาที่ต้องการเพิ่มสมรรถภาพในการแข่งขัน แต่หลังจากการใช้ยาคัดค้านเป็นเวลา 2-3 สัปดาห์แล้ว จะทำให้เกิดอาการเสพติดในอัตราที่เพิ่มขึ้นด้วย เมื่อไม่ได้เสพยาแล้วจะเกิดอาการอ่อนเพลีย ไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนั้นยานี้ยังทำให้ผู้เสพเกิดอาการของโรคจิตประเภทหวาดระแวง (Bell, 1961) ผู้ช่วยส่วนมากมีบุคลิกภาพผิดไปจากปกติ (สมกพ, 2522) ขนาดของยาที่อาจทำให้เกิดอาการดังกล่าวมีตั้งแต่ 20-1,000 มิลลิกรัม (Bell, 1961)

และ Connell, 1958) ช่วงระยะเวลาที่กินยาจนเกิดอาการอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล (Glatt, et.al., 1977) ขนาดของยาที่น้อยที่สุดและกินเพียงครั้งเดียวก็ทำให้เกิดอาการของโรคจิตได้ เท่าที่มีรายงานคือ 55 มิลลิกรัม (สมภพ, 2522) อาการโรคจิตชนิดหวาดระแวงนี้จะเริ่มต้นจากความสงสัยและหวาดระแวง เช่น ระแวงว่ามีคนบงร้าย ต่อมาจะมีอาการประสาทหลอนทางหูและทางตา บางคนอาจได้ยินเสียงคนดุด่า โต้เถียงกัน บางคนอาจมองเห็นภาพภยันต์ที่กำลังวิ่งสวนทางมากำลังจะพุ่งเข้าชน เป็นต้น นอกจากนี้อาการประสาทหลอนทางสัมผัสและการได้กลิ่นก็อาจพบได้เช่นกัน อาการทางจิตเหล่านี้จะหมดไปอย่างรวดเร็ว เมื่อหยุดยาและได้รับการรักษาที่ถูกต้อง (สมภพ, 2522)

จากผลของสารดังกล่าวจะเห็นว่า แอมเฟตามีนเป็นสารที่มีอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพมาก ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของสังคมโดยรวมอีกด้วย ในกรณีที่ผู้ได้กินยานี้แล้วไปขับรถซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูง และการก่อคดีรุนแรงเนื่องจากอาการทางจิตตั้งที่ได้กล่าวแล้ว ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 กำหนดให้แอมเฟตามีนเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้วก็ตาม ก็ยังปรากฏว่ามีการลักลอบจำหน่ายยานี้ตามสถานที่ต่าง ๆ กันอยู่ เช่น ตามสถานีบริการน้ำมัน ร้านอาหารริมทางที่เปิดบริการใต้ร่ม (ภา, 2522) กลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ควรให้ความสนใจและเกี่ยวข้องกับการใช้ยาแอมเฟตามีนอย่างมากก็คือกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ต้องขับรถระยะไกล ๆ ใช้เวลานาน และในเวลากลางคืน ซึ่งจากสภาพการทำงานดังกล่าวทำให้ขาดสิ่งกระตุ้นทางเสียง และการพักผ่อนทำให้เกิดความเมื่อยล้าและง่วงนอน ทำให้คนขับรถเหล่านี้หันมาใช้ยาแอมเฟตามีนหรือยาม้า ซึ่งหาได้ไม่ยากนัก เพื่อไม่ให้ตนเองง่วงนอนและมีแรงสามารถทำงานอย่างกระปรี้กระเปร่าได้ แต่เนื่องจากผลข้างเคียงของยาโดยเฉพาะการทำให้เกิดประสาทหลอน และความไวของประสาทลดลง ทำให้ต้องใช้เวลานานสำหรับตอบสนองปฏิกิริยาต่าง ๆ นานขึ้น การตัดสินใจช้าลง บางคนที่ใช้ยาอยู่ในขณะขับรถแต่ยาเกิดหมดฤทธิ์ขึ้นมาก็จะเกิดอาการที่คนขับรถเรียกว่า "ถูกม้ามืด" คือ จะมีอาการอ่อนเพลียเป็นทวีคูณ เมื่อยล้าและง่วงนอนมากจนเกิดอาการหลับในขณะขับรถ บางคนถึงกับหลับคาพวงมาลัยรถ ไม่สามารถบังคับรถได้ จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุบนทางหลวงที่ร้ายแรงจนมีผู้บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมากอยู่เสมอปรากฏอยู่ในหลายประเทศ (ปัญญา, 2523, Van Dyke 1970, สมิทธิ, 2513)

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ยาแอมเฟตามีนในกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนัก จะทำให้ทราบในเชิงระบาดวิทยาของการใช้ยาพวกแอมเฟตามีน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการใช้นี้ รวมทั้งทราบพฤติกรรมของคนขับรถบรรทุกเหล่านี้ขณะใช้ยา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการหามาตรการมาควบคุมแก้ไข หรือลดความรุนแรงของปัญหาการใช้นี้ในประชากรวัยแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุบัติการณ์การใช้น้ำยาในกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนัก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำยาในกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนัก
3. เพื่อให้ทราบถึงสภาพการทำงานและพฤติกรรมของคนขับรถบรรทุกหนักในการใช้น้ำยา

ยาม้า

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ คนขับรถบรรทุกหนัก ทั้งที่เป็นลูกจ้างของรัฐและ เอกชน มีประสบการณ์ขับรถบรรทุกหนักมาไม่น้อยกว่า 1 เดือน โดยมีต้นทางหรือปลายทางที่กรุงเทพฯ กับจังหวัดต่างๆ คือ ขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี มหาสารคาม และร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นประโยชน์ในการควบคุม ป้องกันการนำเอายาม้าหรือยาพวกแอมเฟตามีนไปใช้ในทางที่ผิดในกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนัก
2. ทราบแนวทางควบคุมพฤติกรรมและมารยาทของคนขับรถบรรทุกหนัก
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นกลุ่มคนขับรถบรรทุกหนักที่ส่วนใหญ่มิได้มีเวลาพักก่อนการขับรถเที่ยวต่อไปน้อย ประกอบกับลักษณะคำถามบางประเด็น ผู้ตอบเกิดความสงสัยและไม่มั่นใจว่าคณะผู้วิจัยจะนำไปเป็นหลักฐานดำเนินคดีเกี่ยวกับการเสพยาหรือไม่ ทำให้บางครั้งได้รับความร่วมมือน้อย เป็นผลให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหลายชุดมีความไม่สมบูรณ์ จึงต้องตัดทิ้งไป มีผลทำให้ได้ขนาดของสิ่งตัวอย่างไม่มากเท่าที่ควร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ยาบ้า หมายถึง ยานในกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamines)

รถบรรทุกหนัก หมายถึง รถยนต์บรรทุกที่ใช้ในการประกอบกิจการขนส่ง ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกและมีจำนวนล้อตั้งแต่ 10 ล้อขึ้นไป